

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A DEBRECZENI BALOLDALI PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési árak:
Helyben és postán küldve:
 Egy évre 10 ft — kr. 1/2 évre 2 ft 50 kr.
 Fél évre 5 — „ — „ Egyes száma 10 „
 Előfizetési pénz a minden közzététel
 Főpénz. Vezető-kéz földszint
 a szerkesztőségbe bérmentve küldendő.
 Előfizethető helyben:
 Telegraf K. Lajos könyvkereskedésében a szerkesztőségnél. Egyébként a postahivatkozott úton.

Hirdetési díj:
 Ötásasos petisorsért 5 kr.
 Nagyobb terjedelmű, mint szintén több
 ízbeni hirdetések, alkalmatosságok a leg-
 olcsóbb árért.
 Bélyegdíj: minden beiktatásért külön
 30 kr.
 Nyilt-tér-en megjelenő közlemény öt-
 házasos sorra 15 kr.
 Név- vagy bérmentellenl beküldött kéz-
 iratok nem vétetnek tekintetbe. — Ugy
 szintén kéziratok sem adnak vissza.

A helyzetről.

Távolról sem ringatjuk magunkat azon reményben, hogy Magyarország jelenlegi helyzetének képtelenségét szűk keretben adhatnók. No de tisztánként megismerjük annak vázlatát.

Miniszterválságról beszél mindenféle a szellő. Tisza Lajos s Kerkapoly lemondása már tény. S mintegy erőszakoln látszanak több oldalról azt is, hogy a többi kormányfő is mondjon le. A dolog már úgy áll, hogy a miniszterek a kölcson letárgyalásig megtartják tárcájukat, azután pedig leteszik a kormány terheit. Szeretne is jelenlegi kormányt szabadulni a bársony székéből, csak hogy még nem akadt bátor férfi, aki a mostani zilált viszonyok közt megmerné fogni a kormánygyeplőt.

Ha e bajokon segítve lesz: a miniszteri székbe új emberek lépnek.

Bizonyosnak veszik már némelyek, hogy a koalícionális kormány megalakulása közeli kilátásba van helyezve. Így a Ghyczy s Tiszapárt igen közel áll ahoz a lépcsőház, melyről már csak a miniszteri bársonyszékbe lehet lépni.

Jobboldalról már erősen sürgetik, hogy Ghyczyt a kabinetbe be kell vinni, s pénzügyminiszterré tenni. S e kombináció valószínűsége előtt nincs is már többé semmi akadály.

Egy töredék a jobboldalról határozottan követeli Szlavy eltávolítását a miniszterségből.

A kormányparti lapokban sugalmazott cikkek jelennek meg. Ott erősen hangsúlyozzák, hogy „a deákparti program lehetetlensége még bizonyítva nincs, s e program keresztülvitelének bizossága előttök tisztán áll.”

Természetes, hogy az ily nyilatkozatok nem zárják ki azon lehetőséget, hogy Ghyczy és Tisza kormányra lépjenek, mert hiszen ők már elfogadták azt a taktikát, hogy — deákparti program alapján is kormányoznak „az ellenzéki elvek fenntartásával.” Igaz, hogy mi földi halandók véges elménkkel nem tudjuk felmérni azt a taktikát, hogy miképpen lehet egy embernek ugyanazon időben két nyeret ülni.

No de ez az ő dolgunk lesz. Annak is híre jár, hogy a király hosszú levelet intézett Deák Ferenczhez a válság ügyében. Mi lehet e levélben? — azt még nem tudhatni, de több oldalról szeretik hinni, hogy e levél volna biztosíték az iránt, hogy a Sennyei-féle konzervatív árnyalat kormányra jutásának útja ez idő szerint teljesen be van vágva.

E hír valószínű is. Mert hiszen csak nem mehetünk talán már a jelenlegi helyzetnél is bántóbb, mely körülmény pedig Sennyei kormányra lépésével okvetlenül bekövetkeznék.

Nem is talál rokonszenvre e kombináció egy oldalról sem, sőt ellenkezőleg a képviselőház szabadulási elemei — már t. i. a milyenek ott vannak — egyesülének a Sennyei-kabinet alkotásának megállítására.

Az országgyűlési pártok kebelében is nagy a forrongás.

Már nyíltan beszélnek, hogy a jobboldalról a Lónyai és Gorove-féle töredék egyesült, s ez is kormányképesnek hiszi magát. Sőt e töredék vitéz lovagjai megtették már kormányelnöknek Gorovét, pénzügyminiszternek pedig Lónyait, de természetesen — csak maguk közt. Örjón is az ég bennünket Lónyaitól. Ő sem volna jobb a Sennyei váznánál.

A még ugynevezett baloldalon a Ghyczy és Tiszaféle árnyalat külön táncszokzik; de ezek szorosan megörzik a „taktika” titkait, s nem hallatszik körikkől egyéb, mint azon hely, hogy a baloldal eredeti álláspontjáról letért nagy párt — már kétfelé vált.

A Csávolszki-féle töredék, az igazi baloldali férfiak köréből szintén nem hallik ki semmi nemű mozgalom híre. Azt tudjuk, hogy ők el vannak határozva az ellenzék eredeti elveit szilárdan védni.

E töredékre nézve nagy erkölcsi súlytal bír a kormányparti Napló azon híre, hogy Kossuth Lajos a dunaparti választókörület egyik képviselőjelöltjéhez, Tóvölgyhez levelet intézett, melyben hazánk nagy fia is azt ajánlja, hogy a Csávolszki-töredék gyarapíttassék.

Jól tudjuk, hogy Kossuth jelenleg egy párt köréhez sem tartozik, annyival inkább megintzettel és nagy elismerés a bihari pontok alapján álló Csávolszki-töredékre nézve, melynek elveit a „Debrecezen” is létezésé első perczétől mind e mai napig vallotta s ezután is vallani fogja, hogy egy Kossuth ez árnyalat gyarapítása mellett nyilatkozik.

Ime, ez — tudomásunk szerint — a helyzet képe ma. Miként változik — holnap, azt bajos volna előre megmondani.

Csodabogár. A Napló azt írja, hogy a dunaparti kerületben a Deákpart és baloldal (hogy illik ez össze?) jellelte Földvári. Ez az ember is megérdemlé a „két kulacsos rend” legnagyobb keresztét.

Az új kormány alakítására nézve — írja az „Alföld”-nek egy deákparti képviselő — több hír szúrnyal. Az egyik hír szerint a Felsője által Szlavy biztatás meg az új kabinet alakításával. Ez esetben Trefortot mint pénzügyminisztert, Bartal Györgyöt mint kultuszminisztert említi. A Deákpart azonban semmi esetre sem fog belegyezni Szlavy további kormány-elnökségébe, ezenkívül Bartal sem vállal kultuszminiszter, miután miniszterséget egy leendő Sennyei-kabinetnek tartja fel. Hogy Trefort elvállalja a pénzügyi tárcát is, abban nem kételkedünk. Nálunk az emberek univarsal zsenik. Aki ma kultuszminiszter volt, az lehet holnap pénzügyminiszter, holnapután igazságügyminiszter. Az „urnak” nem kell tanulni s Magyarországon a miniszternek nem kell szakembernek lenni. De mint mondták, a Deák-part nem fog belenyugodni abba, hogy Szlavy legyen az új kormányelnök. A Deák-part nem átmenni, hanem határozottan jellemű kormányt kíván. Szlavy új miniszterelnöksége mellett Andrassy Gyula fardózik; de fáradsága, bármily befolyásos bírnjon is a Deák-pártra, ez egyszer sikertelen fog maradni. És így elkerülhetlen a Gorove-Ghyczy kabinet, melynek legfőbb kilátásai lehetnek.

TÁRCZA.

„VÉSZMADÁR.”

Begyá a tengerészektől, három kötetben. — Írta a „Rockingham” szerzője. Fordította Kompolthy Tivadár.

Első kötet. — V. rész. (17-ik folytatás.)

Herbert vizsgáltnál akarta a kapitányt s azt beszélt neki, hogy az eső talán még el-állt; a kapitány természetesen szeretett volna hinni, de a zápor szünni nem akart. E perczben a nap ismét kísértő s a hajó oldalai s az átázott födélzet párologni kezdett. De a láthatár végén ismét fekete felhők kezdtek tornyosulni s a zápor újult erővel eredt meg újra.

Míg a „Vészmadár” kapitánya első-hadnagyával beszél s vizagstalták egymást, addig a kormányzó azon gondolkodott, nem volna-e észszerű, ha azt ienné a hajóra, hogy szavának nem állhat, mert az idő nem engedi. Határt nem ismerő udvariassága azonban, nem engedte, hogy e gondolatát megvalósítsa s elhatározta, hogy az angol tengerészeket nem fogja hiába megvárakoztatni.

Eddig a deákparti képviselő. Más oldalról azt halljuk, hogy Szell Kálmán megkínáltatott volna már a pénzügyi tárczával, de nem meri azt elfogadni. Egyébiránt mi azt hisszük, hogy az egyes egyénekhez kötött kombináció mindaddig hiába való, a míg az új kormányelnök kiléte meg nem lesz állapítva.

Hiteles bizonyítvány arról, hogy a jobboldal a nép független akaratából vitta ki magának a kormányképeséget; A szemlényi Deákkör elnöke Szirmai Ödön currensben szólta fel a kör tagjait, hogy hozzanak áldozatot, azon becsületbeli tartozás törlesztésére, mely a képviselőválasztásokból fennmaradt, s egyszersmind fölpanaszolja a körülményt, hogy a kör a tagok lankadása folytán már-már végperczet éli, fújjanak tehát belé életet, mert különben mindjárt meghal.

Aradon görög n. e. püspökké tegnapelőtt Román Miron választott meg.

Hatala Pétert az egyetemi tanács, érdemeinek elismerésül, egri kanonoknak ajánlja a miniszteriumnál. Talán így akarják eltenni — láb alól. Mi azt hisszük, hogy Hatala most többet ér s használhat a közügynek. Mint kanonokra, az országának semmi szüksége s azt hisszük, hogy közbecsülésáda jelen magasságából nem is fog leereszkedni a piros övig.

A dalmát országgyűlést december 6-ára hivta össze a kormány.

Külföldi rövid hírek. A szerb fedjelemet tegnapelőtt Kragujevatzra utazott. — Chambord gróf elhagyta a francia földet. — Az Angol- és Spanyolország közt újabban felmerült viszály, a „Virginus”-hajó ügyében, Németország császára által fog elintézteni, ez bizatván meg a békebírói tisztel. — A francia miniszterium közelbe beadta lemondását. Az orléanisták rá akarják birmi Chambord gróft, hogy trónköveteléséről mondjon le. — A török miniszterium beadta lemondását. — Az orosz kamara egyhangulag elfogadta Mancini indítványát nemzetközi békebírósgá iránt, melyet a kormány maga is pártolt.

Az osztrákorzsági képviselők mind elutaztak Bécsből hazra, — a miniszterium mult este a tartományi gyűlések megnyitására utazott el.

A krumpli és az ananász.

(M. D.) Az egész világ azt beszél; az utcán, a kávéházakban, a klubokban, sőt a magánkörökben is csak arról áll a szó, hogy a magyar kormány megbuktok; hogy a miniszter beadok lemondásait, hogy kormányváltozás van készülöben.

Pedig hát szóltá beszéd az egész és nem egyebet! Kormányváltozás! Dehogy! Hiszen nálunk kormányváltozásról szó sem lehet.

Minálunk Péter fölvalhatja ugyan Pált; a borotvált-arcú miniszter helyett jöhet egy torzonbort szakálú; — a személy változat, az az ő baja; hanem a kormány — az marad a régi!

Igen, a régi! De hát mi végre csinálunk e személy-változásból oly nagy hihót? Talán, hogy a külföld előtt így szólhassunk: Ime, mi alkotmányos nép vagyunk; erőnk, akaratunk tömételten, mit azzal is megmutatunk, hogy elcsapva Sámuel, Samut bujtatjuk a libériába? Igazán nevetésgés bolshókodás! Vagy azt hiszik talán a többség szóvivői, hogy a jólét fája, melyet az öreg Sámuel

kertész a közösgy meszesgödredében nem volt képes virágzásra hozni, Sámú kezében gyümölcsöket terem?

Vak embernek világtalan hite! Hogy a fa gyümölcsöt teremjen, nem az árva Sámuel kell elkergetni, hanem meg kell változtatni a talajt.

Sokan mondták már, — s legközelebb Ghyczy — s érezzük a nyomott levegőtől, hogy nemzetünk katasztrópha előtt áll; de senki sem volt elég optimista ez állítás ellen szót emelni s így hinnünk kell, hogy Magyarország csakugyan legzársra van azon lejtőnek, honnan egy lépéssel Ábrahám kebelébe lehet jutni.

Ki tette ezt? Mely daemon tolt bennünket e veszélyes helyre? Józsi, Pista, Péter vagy András? Óh, korántsem! — Mert nem szabad felténnünk a miniszterekről, vagy legalább azok legtöbbjéről, hogy nemzetgyilkos kívántak volna lenni.

Legyünk méltányosok s mondjuk ki róluk, — vagy legalább a nagyobb részről, — hogy hiú magyarként viselték magokat; hogy kezeik tiszták; hogy minden tőlök kitelhető elkövetek az aláhányatlás megakadályozására, s azt megakadályozni még sem voltak képesek.

De ki hát oka, hogy a nemzet homlokán a haladókól hideg verejtéke ül?

Mert ha okozat van, oknak is csak kell lennie.

Talán a jobboldal? Mondhatnók: — igen. Hanem e felelet nem volna idomos s talán igaz sem — így röviden mondva.

Vagy nem kell-e elősmernünk, hogy a jobboldalon sok rendíthetlen hazafi, sok tisztá szív és sok olyan foglalt helyet, ki az elbukás esetén, Máriusként vérkönyveket sirna hazája romjain?

Nem-e: hogy vannak ott, kik nem azon nyomorult cizálóbt lettek képviselővé, mert a képmutatás egyes ut a sinekurákhoz?

A pártharc megengedi elleneink ostromlását, de nem, hogy nemtelen gyanúsítással éljünk ellenök.

El kell tehát ösmernünk, hogy a jobboldal soraiiban a legnagyobb rész rendíthetlen hazafi és őszintén becsületes; — az a kis rész, melyet e jelzők meg nem illetnek, nem méltó, hogy számba jöjjön!

Hanem hát a nemzeti aláüllyedés, e sörnyű tény? Talán a jobboldalnak tudatlansága, megmondolatlansága lesz oka?

Korántsem! Ne feledjük, hogy ott olyan fok vannak, melyektől senkinek sem jut észbe a mély belátást elvitatni!

Nem! Súlyedésünk oka nem a kormányfőnek, vagy a többség becsütelensége, vagy észlelensége; hanem egyszerűen: — mert a halva született gyermeknek nem lehet megházasítani.

Az ok a közjogi helyzet tarthatlanságában rejlik: a Sahara szivatagain egy millió kertész, huszmillió kertész tudományával sem lenne képes tizhöznyú kiépítéstkeretet építeni. Közjogi helyzetünk a Saharapuszta s nincs az a Pitt a világban, ki ott a jólét almáját termővé tenni képes volna.

Es mégis mi elcsapjuk József kertész, hogy — talán — Kálmán kertészt ültessük helyébe.

Hátja így jobb lesz? mert lám ez utóbbi ugyancsak kész a tánczra!

En nem tudom! Kiskoromban hallottam a dajkától, hogy ha véletlenül kifordítva vesszük magunkra a szür, szerencsések leszünk vállalatainkban, — de csak akkor ám, ha e szürforgatás véletlen s nem öntudatos.

Hanem én szóltá beszédnek tartom az egészét, melynek valódiságáról csak akkor győződöm meg, ha az ellenzék néhai férfiai azon az „átkos” alapon állott állapotba tudják hozni a nemzet kasszáját.

Addig azonban megmaradok Tamásnak s azt mondom, hogy az a deszkaszál, mely sok ember alatt nem hajó, még több ember alatt sem lesz hajóvá, — s hogy a krumpli akár Péter kaplja azt, akár Pál,

mindig krumpli marad s az ápoló neve nem változhatja ezt soha ananászszá!

Az utak kérdéséhez.

Közlekedési ügyünk javítása egyik legfontosabb feladatunk. Erre nézve elengedhetlen kötelességünk, hogy utainkat szaporítsuk.

Ez iránt naponkint élelőben hangzanak fel az óhajások az ország minden vidékéről. Hasonló nézetben van a közl. ügyér is, mint azt a képviselőházban kifejezék.

De más oldalról az hírlík, hogy a kormányának szándéka volna az államvasutakat a megye rendelkezése alá bocsátani; így hasonló sorsra jutna a debreczeni-fehérvérmplomi utvonál azon része, mely B.-Ujfaluról Szalontáig terjed.

Erre nézve érdekes sorokat találunk a „Nagyváradi”-ban; alárjuk mi is s ajánljuk azokat a közlekedési ügyér figyelmébe.

Csinált utakat a megye kezelése alá bocsátani — írja a nevezett lap — ugyanazonos azoknak végenyésznetek odaadásával, mert a megyének hatásköre és anyagi ereje az új szervezés után semmire apadt: de különben sem volt képes területén azt dolgában kedvező állapotot létrehozni. Csak egyszer szerencsétlennek bizonyos experimentálók urak megyénk egyes vidékeit, midőn tartós rossz időjárás után az egymástól csak egy óra jársnyira fekvő helyeségek a járhatlan utak miatt egész napi távolságra esnek, vagy sok esetben egymással nem is közlekedhetnek, midőn egyes vidékek természeténél a kedvező árak dacára, ennek következtében az ország és a lakosság anyagi kárára el sem értesíthetők és ott rekednek; bezegg senkinek sem jutna észébe, hogy az állam a roppant nagy költséggel csinált kész utakat kezelése alá a megyé alá bocsássa, mely arra teljességgel képtelen. Tapasztalás szerint a közúthajtás arra irányul, hogy az állam mezei utakat is kezelése alá vegye, ha a közforgalomnak és a könnyebb közlekedésnek tág tért akar nyitni, legkivált ott, hol a népesség tömöttebb és a föld termékenyebb.

A megye — valljuk meg — ugyan megteszi magát, amennyiben csak anyagi ereje engedi, de épen ennek elégtelensége és a kényser útján eszközölt közmunka mellett csinált utak haszonvetelensége legvilágosabban bizonyítja annak, hogy a megyének koránt sincs lehetősége utak kezelésére. Nem egyszer tapasztaltuk a kirívó különbséget állami és megyei utak közt! A közmunka mellett rossz anyagból készült megyei utak a legrovidebb idő alatt járhatlanokká válnak, míg a kész fizetés mellett csinált állami utak tartósanak bizonyultak.

A kényser útján eszközölt munkáerő helyett sokkal üdvösebb lenne a közmunka természetben szolgáltatása helyett egyáltalában bármily csekély díjt kitűzni és csakhamar vehetnők észre a készíttésért csinált és közmunkaerő mellett eszközölt utak közt a különbséget, mert azon este sem rossz munkára, sem rossz anyagra nem akadnánk.

A mondottak tekintetbe vétele mellett csak ferde intézkedésnek bélyegezhetjük, ha az állam bármily kész utat kezelése alá kibocsát; nem lehet elég útja egy országának sem s mi sem jellemzi s illusztrálja inkább a közlekedésről kezdetleges fellegűsünket, mint az egyes utakkal felhagyási szándék. Kulturállamnak képzjeljük magunkat — a mint tényleg az is vagyunk; verszenyei akarunk az ipar s forgalom dolgában a sokkal előhaladottabb nyugattal, mely sürü vasúthálózata mellett épen a vasúti közlekedés megkönyvebbítésé kedvéért egyes vidékeket ösztönző országotat szaporítja és mi a lehető, hogy ez utánzásra méltó példát követnők, még a nagy költséggel létesített kész utakat is el akarjuk hanyagoltatni.

Az mondatik ugyan, hogy a miniszterium a felhagyandó államutakért egy, teljesen új országúti hálózat létesítéséről gondoskodik, állítólag azért is, hogy a régiút utak felhagyása által megtakarított pénzzel a jelenlegi insges időben új utak csináltatása által a szegényebb sorsú népnek keresetet biztosítson;

finom feleségecskénél nem lehet valami kitűnőbb. Dauntom kapitány pedig ünnepelesen kelt föl helyéről, poharat ragadott s felköszönté az angol királyt.

A kajütében lelkes éljenzés, a földéleten áldulások s ágyuk dörölése követé a kapitány felköszöntését.

Az olvasó bajosan fogja tudni, mily hatással lehet 21, lassu egymásutállal meztelt, 32 fontos ágyú bombölése egy szük kajütébe szorult hat ember halládegeire. Mindnyájk kezzei ösztönserüleg fileikre tapadtak. A kajüté oldalai elkezdtek remegni, a deszkák közt levő szurak porlani kezdett s alápergett az asztal széleire. Az asztalon levő üvegek ördögi táncza kerekedtek s az elővigyázó orvos természetes tagjaival kénytelen volt a becses champagne-t megmenteni.

A kormányzó tökéletesen meg volt sikerültve mikor a portugál királyra mondatott el a felköszöntés. Újra megkezdődött az ágyuk veszett bombölése s midőn az utolsó lövés elhangzott, egymás szavát sem értheték s zavarodottan tekintettek egymásra.

A kormányzó mind e kínokat a legnagyobb egykedvűséggel tűré. Vegye, mikor már festileg lelkeleg tönkre volt téve a „Vészmadár” szíveségei által, jogosítva érezte magát arra, hogy eltávozzék.

(Folyt. következik.)

